

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN “TURİZM” KAVRAMI İLE İLGİLİ GELİŞTİRDİKLERİ METAFORLARIN ANALİZ ÖRNEĞİ

(The Analysis Exsample of Secondary School Students’ Metaphors
Towards “Tourism” Concept)

Uzm. Âdem Özder

*Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Öğrencisi,
ademozder@ssah.edu.tr*

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Kaya

*Karabük Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü
huseyinkaya@karabuk.edu.tr*

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÜNLÜ

*Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Coğrafya Öğretmenliği
Anabilim Dalı munlu@marmara.edu.tr*

ÖZET

Bu çalışma, ortaöğretim öğrencilerinin turizm kavramı ile ilgili algılarına yönelik metaforları tespit etmek amacı ile yapılmıştır. 2011-2012 eğitim-öğretim yılında, Karabük İli’nde yer alan ortaöğretim okullarında eğitim gören toplam 115 öğrenci çalışmada yer almıştır. Araştırmada aşağıda yer alan soruların cevabı aranmıştır: 1.İlköğretim öğrencileri turizm kavramını açıklamada hangi metaforları kullanmaktadırlar? 2. Ortak özellikleri dikkate alındığında “turizm” kavramına yönelik metaforları hangi gruplar altında toplanabilir? Araştırmada kullanılan veriler katılımcıların “Turizm gibidir, çünkü” ifadesini tamamlamaları ile elde edilmiştir. Çalışmada olgu-bilim (fenomenoloji) araştırma deseni kullanılmış ve veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Çalışma bulgularına göre, ortaöğretim öğrencileri turizm kavramı ile ilgili 44 farklı metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar ortak özellikleri dikkate alındığında, 5 farklı kavramsal kategoride toplanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre katılımcılar, klasik turizm anlayışının yanı sıra, çalışma sahası olan Karabük İlinin tarihi, kültürel yönlerini de ön plana çıkaran metaforlar geliştirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Metafor, turizm, orta öğretim öğrencileri, eğitim ve öğretim*

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN “TURİZM” KAVRAMI İLE İLGİLİ
GELİŞTİRDİKLERİ METAFORLARIN ANALİZ ÖRNEĞİ**

ABSTRACT

This research has been carried out to reveal the metaphors developed by secondary school students towards “Tourism” concept. Within 2011-2012 Academic Year, 115 students at Secondary schools in Karabük participated in the research as the research group. The data of the research conducted as the participants’ completing the statement: “Tourism is like, because””. Phenomenologic Scientific Pattern was used with Qualitative Research Method’s Content Analysis Technique to analyse and interpret the collected data. According to the findings of the research, secondary school students developed 44 different and acceptable metaphors related to “tourism” concept. These metaphors were classified under 5 different conceptual categories after studied carefully with regard to common qualities. At the end of the research, it was understood that the participants improved metaphors focusing on historical and cultural aspects of the research area, Karabük Province along with the classical tourism approach.

Key Words: *Metaphor, tourism, secondary school students, teaching and learning*

1.GİRİŞ

Metafor; bir düşünce malzemesi, insan kavrayışının bir şekli ve sadece bir söz figürü değil aynı zamanda bir düşünce figürüdür (Lakoff ve Johnson, 2005). Metafor, bir düşünce ve görme biçimidir (Morgan, 1998). Metafor, bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araçtır (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006). Son yıllarda ülkemizde sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında metafor ile ilgili araştırmalar yapılmaktadır. Bu araştırmaların bir kısmı şöyledir: Nalbant (2006), Saban (2004, 2008, 2009), Saban, Koçbeker ve Saban (2006), Semerci (2007), Girmen (2007), Tunç (2008), Aydoğdu (2008), Arslan ve Bayrakçı (2006), Öztürk (2007), Cerit (2008), Arslan (2008), Töremen ve Döş (2009), Oğuz (2009), Döş (2009), Güven ve Güven (2009), Aydın ve Ünalı (2010), Yaşar ve Bayır (2010) ve Kaya (2011). Yabancı literatürde de konu ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bunlar arasında, Inbar (1996), Guerrero ve Villamil (2002), Botha (2009), Alger (2009), Shaw, Barry & Mahlios (2008), Forceville (2002) yer almaktadır. Yapılan bu çalışmalar arasında “Turizm” kavramı ile ilgili bir metafor çalışmasına rastlanmamıştır. “Turizm” kavramı ile ilgili

yapılan bu araştırmanın önemli taşıdığı ve öğretim sürecinde faydalı olacağı düşünülmektedir.

2.ARAŞTIRMANIN AMACI

Günümüz dünyasının en önemli sektörlerinden biri olan turizm, toplumların sosyal ve ekonomik yapılarındaki değişime uygun bir tavır sergiler. Bu doğrultuda insanların ilgisi güneş, plaj ve kumdan faydalanmayı esas alan deniz turizminden, eko turizm ve kültürel turizme doğru kaymaktadır. Gelişen iletişim araçları, bilgi ve kültür seviyesinin gittikçe artması, büyükşehirlerin bunaltıcı atmosferi insanların doğal, tarihi ve kültürel yönden zengin ve keşfedilmemiş yerlere yönelmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle, kültürel değerlerin ve öğelerin ön plana çıktığı, tarihi eserlerin gündün güne daha fazla değer kazandığı turizm etkinliklerine her geçen gün ilgi artmaktadır.

Öncelikle çalışma sahası olan Karabük İli'nde deniz, kum ve güneş gibi doğal öğelerin ön plana çıktığı klasik anlamdaki turizmin yanı sıra kültürel ve tarihi unsurların da önem arz ettiği alternatif turizm yönünden de zengin bir potansiyel söz konusudur. Çalışma sahasındaki en önemli turizm noktası olan Safranbolu, Batı Karadeniz Bölgesinde, Karabük İline bağlı sahip olduğu zengin kültürel mirası ve doğal turistik değerlerini dünya insanına sunma çabası içinde olan bir ilçedir. Safranbolu, kökleri çok eski dönemlere uzanan değişik uygarlıkların hüküm sürdüğü bir bölgede yer almaktadır. M.Ö. 3000 yıllarından itibaren bölgede toplu yerleşimlerin olduğu tahmin edilmektedir. Bilinen en eski uygarlık Gagasların uygarlığıdır. Daha sonra Hititler, Dorlar, Paflagonlar, Kimerler, Lidyalılar, Persler, Kapadokyalılar, Elenler, Pontlar, Galatyalılar, Bitinyalılar, Romalılar, Selçuklular ve Osmanlılar bu bölgede hüküm sürmüşlerdir (TSO-1999). Bölgenin bu özelliklerde olması ve turizm potansiyelinin yeteri kadar değerlendirilmediği dikkate alındığında, öğrencilerin turizme bakış açısının ortaya konması ve öğretim sürecinde bu bakış açısı dikkate alınarak planlama yapılması önem kazanmaktadır.

Bu çalışma, ortaöğretim öğrencilerinin turizm kavramı ile ilgili algılarını metaforları yolu ile tespit etmek amacı ile yapılmıştır. Bu çerçevede aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır.

*ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN “TURİZM” KAVRAMI İLE İLGİLİ
GELİŞTİRDİKLERİ METAFORLARIN ANALİZ ÖRNEĞİ*

1. Ortaöğretim öğrencileri turizm kavramını açıklamada hangi metaforları kullanmaktadırlar?

2. Ortak özellikleri dikkate alındığında turizm kavramına yönelik metaforları hangi gruplar altında toplanabilir?

3.YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Deseni

Araştırmada, öğrencilerin “turizm” kavramına yönelik algılarını ifade eden metaforları belirlemede, nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi tekniği, elde edilen verilerin açıklanmasında gerekli olan kavramları ve ilişkileri ortaya koymakta kullanılır. Böylece. “Olgu bilim araştırmalarında veri analizi yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulur ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bunun yanında ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır” (Şimşek ve Yıldırım, 2011).

3.2.Araştırma Grubu

Araştırmaya 2011-2012 eğitim-öğretim yılında, Karabük İli’nde yer alan ortaöğretim okullarında eğitim gören toplam 115 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımının yüzdelik oranları ve frekansları tablo.1’de verilmiştir.

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Bayan	51	44.3
Bay	64	55.6
Toplam	115	100.0

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan toplam 115 öğrencinin 51 (% 44.3)’i bayan, 64 (%55.6)’ü ise erkektir.

3.3. Veri Toplama Aşaması

Ortaöğretim öğrencilerinin “turizm” kavramına yönelik algılarını belirlemek amacıyla “Turizm ,..... gibidir. Çünkü ,.....” ifadesini tamamlamaları istenmiştir. Açıklamalar kısmında “turizm” kavramı ile ilgili sadece bir metafor düşünmelerini ve yazmalarını ve bununla ilgili düşüncelerini ifadenin ikinci kısmına yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin ortaya koyduğu metaforlar çalışmanın temel kaynağını oluşturmuştur. Öğrencilere, ifadeyi tamamlamaları için 20 dakika süre verilmiş ve sürenin sonunda kağıtlar toplanarak değerlendirmeye alınmıştır. Metafor çalışmalarında “gibi” kavramı genelde metaforun konusu ile metafor kaynağı arasındaki benzerliği daha net bir şekilde çağrıştırmak için kullanılmaktadır. Bu çalışmada çünkü ifadesi yapılan benzetmeler için mantıklı bir sebep üretmeleri için verilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik Analizi tekniği, daha önce de açıklandığı üzere, elde edilen verilerin açıklanmasında gerekli olan kavramları ve ilişkileri ortaya koymakta kullanılır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008:227). Öğrenciler tarafından üretilen metaforların analiz edilerek değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Katılımcıların formlarda kullandıkları kavramlar kodlanarak geçici bir liste haline getirildi. Öğrenciler tarafından boş bırakılan kâğıtlar işaretlenerek ayrıldı. Daha sonra öğrenciler tarafından yazılmış olan metaforlar tekrar gözden geçirilerek metaforun konusu, kaynağı ve metaforun öznesi ile metafor kaynağı arasındaki ilişki dikkate alınarak analiz edildi. Bu araştırmada 4 kağıdın metafor içermemesi, 4 kağıdın boş olması ve metafor ile buna karşılık gelen ifadenin (“çünkü...” ifadesi) uyumlu olmaması sebebiyle toplam 17 kağıt bu aşamada elenmiştir. Öğrencilerin “turizm” kavramı ile ilgili ürettiği metaforlar ortak özellikleri dikkate alınarak incelenmiş ve her metaforun “turizm” kavramını hangi yönden ele aldığı üzerinde durulmuştur. Daha sonra bu

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN “TURİZM” KAVRAMI İLE İLGİLİ
GELİŞTİRDİKLERİ METAFORLARIN ANALİZ ÖRNEĞİ**

metaforlar 5 kavramsal kategoriye ayrılmış ve “turizm” kavramı çerçevesinde hangi metaforun hangi kategori içerisinde yer aldığı belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için metaforların alfabetik sıra ile dizildiği bir liste ve 5 farklı kavramsal kategorinin isimleri ve özelliklerinin bulunduğu liste bir uzmana verildi. Daha sonra metaforların bu kategorilere hiçbir metafor dışarıda kalmayacak şekilde ayrılması istendi. Uzmanın yaptığı eşleştirme ile araştırma dahilinde yapılan eşleştirme karşılaştırıldığında aynı kategoride eşleştirilenler ile farklı olanların sayıları tespit edildi. Sonraki süreçte Miles ve Huberman (1994:64)’ın formülü (Güvenilirlik=görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı) kullanılarak hesaplandı. Saban (2009)’a göre nitel çalışmalarda uzman ve araştırmacı değerlendirilmeleri arasındaki uyum %90 ve üzeri olduğu durumlarda yeterli bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır. Bu çalışmada ise %95 oranında bir güvenilirlik sağlanmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda güvenilirlik oranı $44 / (44+2) = 0,95$ olmuştur. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış, katılımcı sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır.

4.BULGULAR

Katılımcıların “turizm” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlarla ilgili olarak elde edilen bulgular tablo haline getirilmiş ve araştırma soruları çerçevesinde ele alınarak analiz edilmiştir.

Katılımcılar “turizm” kavramı ile ilgili olarak toplam 44 geçerli metafor ortaya koymuşlardır. Bunlardan 20 tanesi yalnız bir katılımcı tarafından geliştirilmiştir. Bunlar; *Lokanta, müzik, türkü, İngilizce, yabancı dil, güneş, dolar, turist otobüsü, fotoğraf makinası, kamera, yemek, dil pratiği, han, hamam, harita, miras, döviz, Koreliler, Çinliler, Zenginlik*. Diğer metaforlar ise 2 ile 10 öğrenci olarak değişmektedir. Bunlar; Turist (f=10), Safranbolu (f=6), Gezi (f=6), Cami (f=5), Tarihi binalar (f=5), Pansiyon (f=4), Cinci Han (f=4), eğlence (f=3), yabancı ülkeler (f=3), otel (f=3), Japonlar (f=3), yabancılar (f=2), Deniz (f=2), *Çeşme* (f=2), sahil(f=2), Antalya(f=2), kültür(f=2), kalabalık(f=2), para(f=2), öğrenme(f=2), kıyafet(f=2), arkadaş(f=2), halk oyunları(f=2), elbise(f=2) şeklindedir. Öğrencilerin geliştirmiş oldukları metaforlar aşağıda Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ortaöğretim öğrencilerinin “turizm” kavramına yönelik ortaya koydukları geçerli metaforlar (frekans durumuna göre), öğrenci sayısı ve yüzdeleri

Table 2. Number of students and percentage of the metaphors (according to frequencies), developed by the secondary school students towards “tourism” concept

Metafor Sırası	Metaforun Adı	Frekans (f)	Yüzde (%)
1	Turist	10	10.20
2	Safranbolu	6	6.12
3	Gezi	6	6.12
4	Cami	5	5.10
5	Tarihi Binalar	5	5.10
6	Pansiyon	4	4.08
7	Cinci Han	4	4.08
8	Eğlence	3	3.06
9	Yabancı Ülkeler	3	3.06
10	Otel	3	3.06
11	Japonlar	3	3.06
12	Yabancılar	2	2.04
13	Deniz	2	2.04
14	Çeşme	2	2.04
15	Sahil	2	2.04
16	Antalya	2	2.04
17	Kültür	2	2.04
18	Kalabalık	2	2.04
19	Para	2	2.04
20	Öğrenme	2	2.04
21	Kıyafet	2	2.04
22	Arkadaş	2	2.04
23	Halk Oyunları	2	2.04
24	Elbise	2	1.02
25	Lokanta	1	1.02
26	Müzik	1	1.02
27	Türkü	1	1.02
28	İngilizce	1	1.02
29	Yabancı Dil	1	1.02
30	Güneş	1	1.02
31	Dolar	1	1.02
32	Turist Otobüsü	1	1.02
33	Fotoğraf Makinası	1	1.02
34	Kamera	1	1.02

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN “TURİZM” KAVRAMI İLE İLGİLİ
GELİŞTİRDİKLERİ METAFORLARIN ANALİZ ÖRNEĞİ**

35	Yemek	1	1.02
36	Dil Pratiği	1	1.02
37	Han	1	1.02
38	Hamam	1	1.02
39	Harita	1	1.02
40	Miras	1	1.02
41	Döviz	1	1.02
42	Koreliler	1	1.02
43	Çinliler	1	1.02
44	Zenginlik	1	1.02
	Toplam	98 (f)	100(%)

Ortaöğretim öğrencilerinin “turizm” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforların oluşturduğu kategoriler 5 grupta ele alınmıştır. Bunlar; *Tarihi ve kültürel değerler açısından turizm, Klasik bir algı olarak turizm, Mekan ve maddi unsurlar açısından turizm, Yabancı ülke unsurları açısından turizm ve Finansal açıdan turizm.* Ortaöğretim öğrencilerinin “turizm” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforların içerisinde yer aldığı kategoriler aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 3. Ortaöğretim öğrencilerinin “turizm” kavramı ile ilgili geliştirdikleri metaforlar ve bu metaforların yer aldığı kategoriler
Table 3. Metaphors developed by the secondary school students towards “tourism” concept and categories including these metaphors

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Frekansı	Metafor Adedi
1.Klasik bir algı olarak turizm	Turist(10), gezi(6), eğlence(3), öğrenme(2), deniz(2), kalabalık(2), arkadaş(2), sahil(2), güneş(1), lokanta(1), yemek(1),	32	11
2.Tarihi ve kültürel değerler açısından turizm	Safranbolu (6), cami(5),tarihi binalar(5), cinci han(4), çeşme(2), halk oyunları(2), kültür(2), miras(1), müzik(1), türkü(1), han(1), hamam(1)	31	12
3.Yabancı ülke unsurları açısından turizm	Japonlar(3), yabancı ülkeler(3), yabancılar(2) İngilizce(1), yabancı dil(1), Koreliler(1), Çinliler(1), dil pratiği(1)	13	8
4.Finansal açıdan turizm	pansiyon(4), otel(3), Para(2), zenginlik(1), dolar(1), döviz(1)	12	6
5.Mekan ve maddi unsurlar olarak turizm	Antalya(2), kıyafet(2), elbise(2), fotoğraf makinesi(1), kamera(1), harita(1), turist otobüsü(1)	10	7
Toplam		98	44

“Turizm” kavramı ile ilgili metaforların oluşturduğu kategoriler:

Ortaöğretim öğrencilerinin, “Turizm” kavramı ile ilgili üretmiş olduğu metaforlar 5 farklı kategori halinde incelenmiştir.

1. Klasik bir algı olarak turizm: “Turizm” kavramını bilinen en genel anlamda algılayan katılımcıların oluşturduğu bu kategoride 32 öğrencinin (% 33) ürettiği 11 metafor yer almaktadır. Bu kategoriyi oluşturan metaforların frekans dağılımları incelendiğinde ise *Turist(10)*, *gezi(6)*, *eğlence(3)*, *öğrenme(2)*, *deniz(2)*, *kalabalık(2)*, *arkadaş(2)*, *sahil(2)*, *güneş(1)*, *lokanta(1)* ve *yemek(1)*. Aşağıda bu kategori ile ilgili bazı katılımcıların tamamlayıcı ifadeleri verilmiştir:

“Turizm, turist gibidir, çünkü turizm demek turist demektir.”

“Turizm, gezi gibidir, çünkü, turistler buldukları yerlerden farklı yerlere giderler.”

“Turizm, eğlence gibidir, çünkü turistler gittikleri yerlerde geze ve eğlenirler.”

2. Tarihi ve kültürel değerler açısından turizm: Tarihi ve kültürel öğelerin ön plana çıktığı bu kategoride 31 öğrencinin (% 32) geliştirdiği toplam 12 metafor yer almaktadır. Bu kategoride yer alan metaforlar frekans dağılımları ile birlikte şu şekildedir: *Safranbolu (6)*, *camii(5)*, *tarihi binalar(5)*, *cinci han(4)*, *çeşme(2)*, *halk oyunları(2)*, *kültür(2)*, *miras(1)*, *müzik(1)*, *türkü(1)*, *han(1)*, *hamam(1)*. Bu kategoride yer alan katılımcılara ait bazı ifadeler şöyledir:

“Turizm, Safranbolu gibidir. Çünkü turizm denince akla Safranbolu gelir. Safranbolu turizm açısından oldukça zengindir. Camiler, tarihi eserler, cinci han, çeşmeler, Safranbolu evleri hepsi turistlerin ilgisini çeker.”

“Turizm, cami gibidir. Çünkü Safranbolu’da tarihi cami çoktur.”

“Turizm, tarihi binalar gibidir. Çünkü, tarihi binalar turistler için gezi yerleridir. Safranbolu’da tarihi bina çoktur.”

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN “TURİZM” KAVRAMI İLE İLGİLİ
GELİŞTİRDİKLERİ METAFORLARIN ANALİZ ÖRNEĞİ**

3. Yabancı ülke unsurları açısından turizm: Bu kategoride 13 öğrenci tarafından geliştirilen 8 metafor yer almaktadır. Bu metaforlar: *Japonlar(3)*, *yabancı ülkeler(3)*, *yabancılar(2)*, *İngilizce(1)*, *yabancı dil(1)*, *Koreliler(1)*, *Çinliler(1)*, *dil pratiği(1)* şeklinde sıralanmıştır. Bu kategoride yer alan katılımcılara ait bazı ifadeler şöyledir:

“Turizm, Japonlar gibidir. Çünkü, buraya en çok Japon turistler gelmektedir.”

“Turizm, yabancı ülkeler gibidir. Çünkü, turistler hep yabancı ülkelere gelmektedir.”

“Turizm, dil pratiği gibidir. Çünkü, yabancı ülkelere gelenler dil pratiği yapar, dil öğrenirler.”

4. Finansal açıdan turizm: Finansal unsurların ön plana çıktığı bu kategoride, 12 öğrenci tarafından geliştirilen 6 metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar; *Para(2)*, *zenginlik(1)*, *otel(3)*, *pansiyon(4)*, *dolar(1)*, *döviz(1)* şeklindedir. Bu kategoride yer alan katılımcılara ait bazı ifadeler şöyledir:

“Turizm, para gibidir. Çünkü, turistler çok para getirip harcarlar. Buradaki dükkanlar para kazanırlar.”

“Turizm, otel gibidir. Çünkü, turistler otellerde kalırlar. Turistik yerlerde çok lüks oteller bulunur.”

“Turizm, döviz gibidir. Çünkü turistler bol bol döviz getirip harcarlar.”

5. Mekan ve maddi unsurlar olarak turizm: Mekana bağlı olarak ve bazı maddi unsurların ön plana çıktığı bu kategoride 10 öğrenci tarafından geliştirilen 7 metafor vardır. Bu metaforlar; *Antalya(2)*, *kıyafet(2)*, *elbise(2)*, *fotoğraf makinesi(1)*, *kamera(1)*, *harita(1)*, *turist otobüsü(1)* şeklinde sıralanabilir. Bu kategoride yer alan katılımcılara ait bazı ifadeler şöyledir:

“Turizm, Antalya gibidir. Çünkü, Antalya turistlerin en çok gittiği yerdir.”

“Turizm, fotoğraf makinesi gibidir. Çünkü, her turiste bir fotoğraf makinesi bulunur.”

“Turizm, harita gibidir. Çünkü, turistler gittikleri yerlerde harita kullanırlar.”

5.SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma, orta öğretim öğrencilerinin “*turizm*” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforları ortaya çıkarmak ve bu metaforları belirli kategoriler altında toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu araştırmanın bulguları, bazı hususları ön plana çıkarmaktadır:

Öğretim sürecinde metaforların kullanımı ile ilgili bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar, gerek coğrafya ile, gerekse diğer eğitim alanları ile ilgili ilköğretim ve orta öğretim öğrencilerinin, ayrıca öğretmen adaylarının bir çok kavramla ilgili algılarını, bakış açılarını metaforlar yolu ile ortaya konmasında faydalı olmuş ve ilgili kavramların öğretim sürecinde yapılacak planlamalarda bir rehber niteliği kazanmıştır. Bu çalışmalar arasında Inbar (1996) çalışmasında “*öğrenci*”, “*öğretmen*”, “*okul yöneticisi*” ve “*okul*” kavramına ilişkin, Guerrero ve Villamil (2002), Saban (2004) ve Saban, Koçbeker ve Saban (2006) çalışmalarında “*öğretmen*” kavramına ilişkin, Saban (2008) çalışmasında “*bilgi*” kavramına ilişkin, Cerit (2008) ve Saban (2009) çalışmasında “*öğrenci*” kavramına ilişkin, Aydoğdu (2008) çalışmasında “*okul*” kavramına ilişkin, Töremen ve Döş (2009) çalışmalarında “*müfettiş*” kavramına ilişkin, Aydın ve Ünalı (2010) “*coğrafya*” kavramıyla ilgili, Kaya (2010) “*depresyon*” kavramıyla ilgili yaptıkları metafor çalışmalarında; ilgili kavram ya da olgularla ilgili geliştirilen çok sayıda metaforun çeşitli algı ve bakış açılarını yansıttığı söylenebilir. Bu çalışmada da ortaöğretim öğrencileri “*turizm*” kavramı ile 44 farklı metafor geliştirmişlerdir. İkinci önemli bir nokta, ortaöğretim öğrencilerinin geliştirdikleri metaforlar ele alındığında genel turizm algısı yanında, tarihi ve kültürel turizm öğelerini yansıtan metaforlar da dikkati çekmektedir. Bunlar arasında; Safranbolu, cami, Tarihi Binalar, pansiyon, cinci han, kültür, halk oyunları, han, hamam ve miras gibi metaforlar da yer almaktadır. Bu kavramlar, “*turizm*” kavramının bölgenin turizm zenginliğine paralel olarak geniş bir muhteviyata sahip olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, öğretim sürecinde, turizm konusu planlanırken, bu zengin turizm algısının dikkate alınması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu çalışmada ortaya çıkan metaforlar bir bakış açısı

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN “TURİZM” KAVRAMI İLE İLGİLİ
GELİŞTİRDİKLERİ METAFORLARIN ANALİZ ÖRNEĞİ**

kazandırma noktasında önem arz edebilir. “Turizm” kavramı, çalışma sahasında önem arz ettiği için, benzer çalışmalar ilköğretim düzeyinde de yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Alger, C. (2009). *Secondary teachers' conceptual metaphors of teaching and learning: changes over the career span*. Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies, 25 (5), 743-751.
- Arslan, F. (2008). *Metaforik tercihler bakımından Akif'i okuyabilmek*. I.Uluslararası Mehmet Akif Sempozyumu, 259, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). *Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi*. Millî Eğitim, 35(171), 100-108.
- Aydın, F. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına İlişkin Metaforik Algıları*. Doğu Coğrafya Dergisi, 26, 25-44.
- Aydın, F. (2010). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Coğrafya Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforlar*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimler Dergisi (KUYEB), 10(3), 1313-1322.
- Aydın F., Ünalı Ü.E. (2010). *The Analysis of Geography Teacher Candidates' Perceptions towards “Geography” Concept with the Help of Metaphors*. International Online Journal of Educational Sciences, 2010, 2 (2), 600-622
- Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar yardımıyla analizi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Botha, E. (2009). *Why metaphor matters in education*. South African of Education, 29, 431-444.
- Cerit, Y. (2008). *Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri*. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(4), 693-712.

- Forceville, C. (2002). *The identification of target and source in pictorial metaphors*. Journal of Pragmatics, 34, 1-14.
- Girmen, P. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları*. Yayımlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Guerrero, M.C.M. and Villamil, O.S. (2002). *Metaphorical conceptualizations of ELS teaching and learning*. Language Teaching Research, 6(2), 95-120. International Online Journal of Educational Sciences, 2010, 2(2), 600-622 621
- Inbar, D. (1996). *The free educational prison: metaphors and images*. Educational Research, 38(1), 77-92.
- Kaya, H (2010). *Metaphors developed by secondary school students towards “earthquake” concept*. Educational Research and Review Vol. 5 (11), pp. 712-718, November.
- Kaya, H., Kurt H., (2011) *Contribution of concrete cultural constituents to the tourism potential of Safranbolu*. Procedia Social and Behavioral Sciences 19 (2011) 225–230
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil* (Çeviren: G.Y.Demir). İstanbul: Paradigma.
- Miles, M.B. & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Morgan G. (1998). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor*. İstanbul: Mess Yayınları.
- Öztürk, Ç. (2007). *Sosyal bilgiler, sınıf ve fen bilgisi öğretmen adaylarının “coğrafya” kavramına yönelik metafor durumları*. Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(2), 55-69.
- Saban, A. (2004). *Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar*. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(2), 131-155.
- Saban, A., Koçbeker, B.N. ve Saban, A. (2006). *Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi*

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN “TURİZM” KAVRAMI İLE İLGİLİ
GELİŞTİRDİKLERİ METAFORLARIN ANALİZ ÖRNEĞİ**

- yoluyla incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences: Theory & Practice),6(2), 461-522.*
- Saban, A. (2008). *İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. İlköğretim Online, 7 (2), 421-455.*
- Saban, A. (2009). *Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip olduğu zihinsel imgeler. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 7(2), 281-326.*
- Shaw, D., Massengill, B. & Mahlios, M. (2008). *Preservice teachers' metaphors of teaching inrelation to literacy beliefs. Teachers and Teaching: Theory and Practice, 14 (1), 35-50.*
- Töremen, F. ve Döş, İ. (2009). *İlköğretim öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences: Theory & Practice), 9(4), 1973-2012.*
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.*
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.*